

VU Research Portal

De werkhervattingsverplichting bij letselschade

Opdam, M.

published in

Tijdschrift letselschade in de rechtspraak
2015

document version

Peer reviewed version

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Opdam, M. (2015). De werkhervattingsverplichting bij letselschade. *Tijdschrift letselschade in de rechtspraak*, 2015(5), [108].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

This is a postprint of

De werkhervattingsverplichting bij letselschade

Opdam, M.

Tijdschrift letselschade in de rechtspraak

Published version: no link available

Link VU-DARE: <http://hdl.handle.net/1871/53760>

(Article begins on next page)

De werkhervattingsverplichting bij letselschade

Mw. mr. M. Opdam¹

Inleiding

Het recht op schadevergoeding van een letselschadeslachtoffer heeft tot doel hem zo veel mogelijk terug te brengen in de oude situatie.² Tegenover het recht op schadevergoeding staat de verplichting voor de benadeelde om zich in het kader van schadebeperking in te spannen voor werkhervatting. Deze bijdrage zoomt in op de schadebeperkingsplicht van de benadeelde. Er wordt ingegaan op de reikwijdte van deze verplichting. In dit artikel wordt verder stilgestaan bij de wisselwerking met de re-integratieverplichtingen uit het arbeidsrecht. Vervolgens wordt bezien wat redenen kunnen zijn voor het mislukken van de re-integratie. Tot slot komt een eventuele predispositie aan bod.

De schadebeperkingsplicht

Reikwijdte van de verplichting

In art. 6:101 BW is de bepaling omtrent eigen schuld opgenomen. De bepaling heeft zowel betrekking op eigen schuld aan het ontstaan van de schade, als op eigen schuld aan de omvang van de schade. Een rechtvaardiging voor de schadebeperkingsplicht kan gezocht worden in het feit dat voorkomen dient te worden dat een benadeelde achterover leunt en geen maatregelen treft om zijn schade te beperken omdat hij weet dat zijn schade toch door een aansprakelijke derde wordt vergoed.³ Herstel is een belangrijke doelstelling van het aansprakelijkheidsrecht.⁴ Schadebeperking sluit aan bij dit doel nu het beperken van de schade leidt tot herstel.

De benadeelde is op grond van de schadebeperkingsplicht jegens de aansprakelijke partij verplicht om zich in te spannen voor zijn re-integratie. Wanneer hij zich onvoldoende inspant heeft hij geen recht op volledige vergoeding van de schade. Het is niet goed mogelijk om op voorhand aan te geven waartoe de benadeelde in het kader van de schadebeperkingsplicht gehouden is. Invulling van deze verplichting is in sterke mate afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval. In het algemeen kan worden gesteld dat de verplichting tot

¹ Mw. mr. dr. M. Opdam is werkzaam als professional support lawyer bij Kennedy Van der Laan, Amsterdam en is verbonden aan de Vrije Universiteit, Amsterdam. In 2014 verscheen haar proefschrift met de titel 'Re-integratie bij letselschade'. In deze bijdrage worden de belangrijkste uitgangspunten van haar promotieonderzoek ge-update (met recente jurisprudentie).

² A.J. Akkermans e.a., 'Excuses in het privaatrecht', *WPNR* 2008, p. 780.

³ N. Frenk, 'Naar echte eigen schuld', *AVG* 2006, p. 41-47.

⁴ A.R. Bloembergen & S.D. Lindenbergh, *Monografieën nieuw BW. Schadevergoeding: algemeen, deel 1*, Deventer: Kluwer 2001, p. 6-8.

schadebeperking wordt begrensd door de redelijkheid.⁵ Op grond van de jurisprudentie van de Hoge Raad wordt meer dan het redelijke niet van een benadeelde gevegd.⁶ Het niet nemen van schadebeperkende maatregelen is alleen toe te rekenen aan de benadeelde indien op grond van de omstandigheden van geval zou moeten worden geoordeeld dat het nemen van zodanige maatregelen in redelijkheid van hem had kunnen worden gevegd.

Het is van belang dat bij de beoordeling van het handelen of nalaten van de benadeelde terughoudendheid dient te worden betracht.⁷ Omdat de veroorzaker van de schade degene is die de benadeelde in de positie heeft geplaatst waarin hij is gehouden tot schadebeperking mag de veroorzaker niet al te hoge eisen stellen aan de inspanningen van de benadeelde om de schadelast te drukken.

De benadeelde handelt daarom niet pas redelijk wanneer hij op dezelfde wijze handelt als hij in eigen belang zal doen. Illustratief is een uitspraak van het Hof Leeuwarden uit 2008.⁸ De maatstaf bij de beantwoording van de vraag naar de reikwijdte van de schadebeperkingsplicht in het concrete geval is volgens het hof of een normaal en redelijk mens in dezelfde omstandigheden in redelijkheid dezelfde keuzes zou kunnen maken. Tot die omstandigheden behoort het feit dat het letsel van de benadeelde is veroorzaakt door een derde. De benadeelde handelt volgens het hof daarom niet pas redelijk wanneer hij doet wat een voorzichtig mens zou doen die door toeval schade lijdt.

Wanneer er sprake is van restverdien capaciteit kan van de benadeelde worden verlangd om inkomen te genereren. Recentelijk oordeelde het Hof 's-Hertogenbosch dat een beroep op het schenden van de schadebeperkingsplicht niet slaagt wanneer de benadeelde blijvend en volledig arbeidsongeschikt is geraakt.⁹ Re-integratie is in dat geval niet aan de orde. In deze uitspraak hechtte het hof er waarde aan dat niet was gebleken dat de benadeelde niet heeft willen meewerken aan behandelingen. Een medische behandeling kan immers de fysieke belastbaarheid verbeteren. Wanneer (verdere) re-integratie niet meer mogelijk is, is vergoeding van arbeidsvermogensschade aan de orde.¹⁰

Passende arbeid

Van een benadeelde kan verlangd worden dat hij in het kader van de schadebeperkingsplicht passende arbeid verricht. Bij de beantwoording van de vraag of bepaalde werkzaamheden als passend kunnen worden aangemerkt is echter van belang dat aan de benadeelde keuzevrijheid toekomt om zijn leven naar eigen wens in te richten.¹¹

Of sprake is van passende werkzaamheden is afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval. In de literatuur is in dit verband gewezen op de leeftijd, het arbeidsverleden, de opleiding, de capaciteiten en de eventuele vakkennis van de benadeelde. Het milieu waarin het

⁵ A.L.M. Keirse, *Schadebeperkingsplicht. Over eigen schuld aan de omvang van de schade*, Deventer: Kluwer 2003, p. 117.

⁶ HR 5 oktober 1979, *NJ* 1980, 43.

⁷ A.R. Bloembergen, *Schadevergoeding bij onrechtmatige daad*, Deventer: Kluwer 1965, p. 402 en Keirse 2003, p. 118.

⁸ Hof Leeuwarden 9 september 2008, *JA* 2008, 167.

⁹ Hof 's-Hertogenbosch 23 juni 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:2269.

¹⁰ Zie ook: Rechtbank Gelderland 16 april 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:2599.

¹¹ HR 14 december 2007, *RvdW* 2008, 18, conclusie A-G en T. Hartlief 2008, 'Flexibiliteit en mobiliteit in het schadevergoedingsrecht', *WPNR* 2008, 6774, p. 842. Zie ook het Wrongful birth-arrest: HR 21 februari 1997, *NJ* 1999, 145 en de zaak Boekema/Ouders: HR 25 april 2008, *NJ* 2008, 262 en Hof Amsterdam 9 maart 2010, *NJF* 2010, 156.

slachtoffer verkeert, zijn levenswijze en zijn persoonlijkheid zijn eveneens van belang.¹² Gelet op het voorgaande kan niet te snel van een benadeelde worden verlangd dat hij nieuwe werkzaamheden gaat verrichten.¹³ Het is naar mijn mening essentieel om in samenspraak met de benadeelde een re-integratietraject vast te stellen waar alle partijen zich in kunnen vinden en waarbij rekening is gehouden met de wensen en behoeften van het slachtoffer.

Wanneer de verzekeraar in het kader van de re-integratie te vergaande inspanningen van de benadeelde verlangt is dit niet meer in lijn met de schadebeperkingsplicht. Een voorbeeld van deze situatie is aan de orde in een uitspraak van de rechtbank Gelderland van begin 2014.¹⁴

De benadeelde was ten tijde van de uitspraak 26 uur per week werkzaam als gevangenispredikant. Vóór de gebeurtenis waardoor de benadeelde letsel heeft opgelopen werkte hij 36 uur per week. De rechtbank stelde de restcapaciteit van de benadeelde daar waar het zijn beroep als gevangenispredikant betreft op 28 uur per week. De benadeelde is werkzaam op een formatieplaats van 28 uur per week en volgens een deskundige zou hij in staat zijn om 30,6 uur per week te werken.

De benadeelde was een onderneming gestart waarbij hij - als intensieve hardloper - looptrainingen verzorgde. Uit de uitspraak lijkt te volgen dat hij deze onderneming is gestart na het ongeval. Volgens de verzekeraar bestonden er hierdoor voor de benadeelde mogelijkheden om extra inkomsten te genereren. Deze onderneming is volgens de benadeelde niet van de grond gekomen. Er zou volgens hem slechts sprake zijn geweest van voorbereidende werkzaamheden.

De rechtbank overwoog dat van de benadeelde, gelet op zijn opleiding, werkervaring en leeftijd in alle redelijkheid niet gevergd kan worden dat hij de uren per week die hij niet als gevangenispredikant kan werken, invult door als hardlooptrainer werkzaam te zijn. Ook wanneer in aanmerking wordt genomen dat de benadeelde affiniteit heeft met hardlopen en dat hij twee cursussen op dit gebied met goed gevolg heeft afgerond, ligt een functie als looptrainer zover af van de functie van gevangenispredikant dat van de benadeelde in het kader van zijn schadebeperkingsplicht niet gevergd kan worden om als looptrainer aan de slag te gaan, aldus de rechtbank.

Het is naar mijn mening terecht dat de werkzaamheden als looptrainer door de rechtbank niet als passend konden worden aangemerkt. Het beroep van looptrainer wijkt sterk af van de werkzaamheden als gevangenispredikant. Re-integratie in de functie van looptrainer had echter wel in de rede kunnen liggen indien de benadeelde dit zelf ook graag had gewild. Bij de invulling van het begrip passende arbeid komt, gelet op zijn keuzevrijheid, immers gewicht toe aan de wensen en behoeften van het slachtoffer. Daarnaast is de kans op succesvolle re-integratie waarschijnlijk groter wanneer de benadeelde zich kan richten op iets dat hij leuk vindt.

Re-integratieverplichtingen uit het arbeidsrecht

Verplichtingen van het slachtoffer

¹² Bloembergen 1965, p. 408-409 en Keirse 2003, p. 169. Een persoonlijke voorkeur van het slachtoffer kan worden meegewogen (Rb. Zutphen 29 april 2009, ECLI:NL:RBZUT:2009:BI7728) maar kan niet onverkort als uitgangspunt hebben te gelden (Hof Amsterdam 2 maart 2000, *Njkort* 2000, 32).

¹³ Van een benadeelde kan bijvoorbeeld ook niet verlangd worden dat hij gaat verhuizen voor een beter betaalde baan: Rb. Arnhem 2 juli 2008, ECLI:NL:RBARN:2008:BD7643.

¹⁴ Rb. Gelderland 27 februari 2014, ECLI:NL:RBGEL:2014:2515.

Op grond van de schadebeperkingsplicht kan de benadeelde gehouden zijn om passende arbeid te verrichten, een medische behandeling te ondergaan, zich om te scholen of om mee te werken aan een aanpassing van de werkplek. In dit verband bestaat er overlap met de re-integratieverplichtingen uit het arbeidsrecht. Indien de benadeelde op grond van een arbeidsovereenkomst werkzaam is zal hij tegelijkertijd ook met deze verplichtingen geconfronteerd worden. In het arbeidsrecht wordt echter geen terughoudendheid betracht bij de van de benadeelde te verlangen inspanningen. In het algemeen geldt dat het arbeidsrecht wordt gekenmerkt door strengere verplichtingen.¹⁵ Inhoudelijk komen de verplichtingen uit de verschillende rechtsgebieden niet overeen.

Bovenstaande werd in 2005 miskend door de rechtbank Zwolle. De rechtbank oordeelde dat de schadebeperkingsplicht van het slachtoffer met zich brengt dat de benadeelde in beginsel mee dient te werken aan re-integratiepogingen, al dan niet in het kader van de sociale zekerheidswetgeving.¹⁶ In casu was echter niet gebleken dat de benadeelde op dit punt tekort was geschoten.

Verplichtingen van de werkgever van het slachtoffer

Een werkgever van een benadeelde is op grond van art. 7:658a BW wettelijk verplicht om de zieke werknemer te re-integreren. De wet bepaalt onder meer dat de werkgever verplicht is om ten aanzien van de werknemer de inschakeling in passende arbeid te bevorderen. Re-integratie kan plaatsvinden bij de werkgever zelf maar ook bij een derde. In het kader van de re-integratie kan de werkgever gehouden zijn om zijn organisatie aan te passen.

De werkgever ervaart ook financiële prikkels om de werknemer te re-integreren. De zieke werknemer heeft op grond van art. 7:629 BW twee jaar lang recht op doorbetaling van zijn loon. Op grond van de wet is de werkgever gehouden om 70% van het loon door te betalen. In de praktijk wordt met name het eerste jaar vaak een hoger percentage betaald. Wanneer de werkgever zich na twee jaar onvoldoende heeft ingespannen voor de re-integratie van zijn werknemer kan door het UWV een loonsanctie worden opgelegd. De loondoorbetalingsverplichting bij ziekte wordt in dat geval met maximaal 52 weken verlengd.

Overleg tussen de werkgever en de verzekeraar

In het kader van de re-integratie kan overleg tussen de werkgever van een benadeelde en de verzekeraar van de aansprakelijke partij geboden zijn. Op die manier kan onderling worden afgestemd over het te volgen re-integratietraject. Het lijkt weinig zinvol wanneer de verzekeraar initiatieven ontplooit in het kader van werkhervatting wanneer deze niet aansluiten bij het re-integratietraject bij de werkgever. Op grond van de Gedragscode Behandeling Letselschade kan het op de weg van de verzekeraar liggen om een re-integratiebureau of arbeidsdeskundige in te schakelen.

Op grond van art. 6:107a lid 3 BW kan de werkgever de kosten die hij maakt in het kader van de re-integratie verhalen op de verzekeraar van de aansprakelijke partij. Dit kan tot gevolg hebben dat meer mogelijk wordt dan gebruikelijk bij de werkgever. Bijvoorbeeld in de situatie dat een duurder multidisciplinair traject is geïndiceerd. De verzekeraar is mogelijk in staat en bereid om verdergaande investeringen te doen omdat de re-integratiekosten worden afgezet tegenover de

¹⁵ M. Opdam, 'Schadebeperking en de verplichting om passende arbeid te verrichten', *TVP* 2009, p. 100-108.

¹⁶ Rb. Zwolle 7 december 2005, *JA* 2006, 28.

gehele schade. In overleg kan in dat geval een dergelijk traject worden ingezet, terwijl daarvoor bij de werkgever normaal gesproken onvoldoende budget is.

Falen van de re-integratie

De jurisprudentie laat meerdere voorbeelden zien waarbij de re-integratie van een letselschadeslachtoffer moeizaam verloopt.¹⁷ Het is vaak niet goed mogelijk om aan te geven wat hier precies de oorzaak van is.

Effecten van het letselschadetraject

Een lopend letselschadetraject heeft mogelijk een negatieve invloed op de re-integratie. Illustratief zijn de opmerkingen van de deskundige in een zaak van het Hof 's-Hertogenbosch uit 2014.¹⁸ De baby van de benadeelde is bij de bevalling overleden door een medische fout. De benadeelde stelde in deze procedure dat bij haar sprake was van een posttraumatische stress stoornis. Zij was daarvoor onder behandeling. De deskundige schreef bij zijn rapport:

“Ik merk ook op dat behandeling van posttraumatische klachten, of ook breder, psychische klachten, in het algemeen gedurende een lopende rechtszaak weliswaar als procedureel correct, vanuit behoefte patiënt geïndiceerd, maar vaak weinig effectief is. Erkenning en genoegdoening [het hof leest: “Gebrek aan erkenning en genoegdoening”], al dan niet gepaard gaande met mogelijke financiële compensatie, kan verstoorde cognities, gedragingen en klachten doen persisteren of verergeren, en derhalve lijdensdruk in stand houden. Onderzochte wint aan geloofwaardigheid en maakt haar lijdensdruk zichtbaar door zich opnieuw onder behandeling te laten stellen. Een afdoende behandeling ofwel een behandeling die beoogt effectief te zijn vindt feitelijk pas plaats na definitieve uitspraak van het juridisch kader. Alle andere initiatieven zijn niet onzinnig, maar van beperkt resultaat, en zijn dus op zijn best symptomatisch, en steunend.”

Een vergelijkbare problematiek was aan de orde in een deelgeschilprocedure van de rechtbank Limburg van 1 april 2015.¹⁹ De benadeelde in deze zaak was een ernstig ongeval overkomen waaraan hij verschillende klachten heeft overgehouden. Om arbeidsinzet te bereiken is na enige tijd een psychologisch coachingstraject gestart. In dit traject komt aan het licht dat de benadeelde het lastig vindt om zijn aandacht te verdelen tussen meerdere aandachtspunten. Er wordt daarom besloten om het traject (tijdelijk) stop te zetten in afwachting van de afronding van het letselschadetraject. Dat levert volgens de verzekeraar van de aansprakelijke partij een schending van de schadebeperkingsplicht op.

De rechtbank overweegt dat niet is gesteld of gebleken dat het stopzetten van het coachingstraject negatieve invloed heeft gehad op de resterende restverdien capaciteit of de hoogte van de schade. Een schending van de schadebeperkingsplicht was daarom niet aan de orde. Dit is terecht. Een schending van de schadebeperkingsplicht kan niet aan de orde zijn wanneer het handelen of nalaten van de benadeelde de schadelast niet heeft verhoogd.²⁰

¹⁷ Zie bijvoorbeeld: Hof Amsterdam 16 maart 1998, *L&S* 1999, nr. 1, p. 7 e.v., Rb. Rotterdam 28 maart 2008, *J4* 2008, 106 en Rb. Breda 27 februari 2008, ECLI:NL:RBBRE:2008:BC5872. Zie uitgebreid: M. Opdam, *Re-integratie bij letselschade*, 's-Hertogenbosch: Uitgeverij Boxpress 2014, p. 181 e.v.

¹⁸ Hof 's-Hertogenbosch 26 augustus 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2964.

¹⁹ Rb. Limburg 1 april 2015, ECLI:NL:RBLIM:2015:3104.

²⁰ Keirse 2003, p. 91.

Daarnaast oordeelt de rechter dat de verzekeraar er onvoldoende rekening mee heeft gehouden dat de benadeelde ook psychische klachten ervaart. De prioriteit van de benadeelde ligt bij het schadetraject nu hij niet in staat is om twee of meer zaken tegelijk op te pakken.

De psycholoog die bij het coachingstraject betrokken was had opgemerkt dat zij eerder cliënten heeft gehad die ervoor hadden gekozen om het behandeltraject stop te zetten. In die gevallen kon een dossier op een later moment alsnog optimaal worden afgerond. Het is echter moeilijk voor te stellen hoe het letselschadedossier kan worden afgerond wanneer de behandeling gericht op re-integratie is gestaakt. In dat geval is de hoogte van de arbeidsvermogensschade niet vast te stellen. Vanuit juridisch oogpunt ligt het meer voor de hand om een juridische procedure pas af te wikkelen wanneer medische trajecten zijn doorlopen en de benadeelde weer aan het werk is. Wanneer toch wordt afgewikkeld kan mogelijk extra budget worden meegegeven voor de re-integratie.²¹

Tijdsverloop

Ook vanuit het oogpunt van herstel van de benadeelde is het af te raden om het traject gericht op re-integratie pas te starten na afwikkeling van het letselschadetraject. In het arbeidsrecht wordt aangenomen dat tijdige re-integratie de kans op langdurig ziekteverzuim beperkt.²² Op deze wijze ontstaat geen grote afstand tot de arbeidsmarkt. Wanneer de benadeelde langdurig inactief is geweest is hij mogelijk ook in een patroon geraakt waarin hij gewend is om niet te werken.²³ Een langer tijdsverloop kan daarom een oorzaak zijn van het falen van de re-integratie.

Gedragsregel 8 van de Gedragscode Behandeling Letselschade (GBL) richt zich op een voortvarende afronding van de schaderegeling. Als de schadebehandeling langer dan twee jaar duurt dienen partijen na te gaan wat daarvan de oorzaak is. Een medisch traject kan de oorzaak zijn dat een zaak langer loopt. Een zaak kan moeilijk worden afgerond als een medische eindtoestand nog niet is bereikt.²⁴ Het is in dat geval van belang om al wel vroegtijdig in te zetten op re-integratie. Daarvoor hoeft geen sprake te zijn van een medische eindtoestand.

Predispositie

Wanneer bij de benadeelde sprake is van een predispositie is dit van belang in het kader van de re-integratie. Als herstel uitblijft ten gevolge van een bijzondere lichamelijke of geestelijke zwakheid van de benadeelde of door moeilijkheden in de privésfeer komen de gevolgen in beginsel voor rekening van de aansprakelijke partij.²⁵

Een klassiek voorbeeld is het arrest 'Coronaire trombose'.²⁶ Van Baar wordt aangereden door een tractor terwijl hij een bromfiets bestuurt. De bestuurder van de tractor had Van Baar geen voorrang verleend. Ten gevolge van het ongeval komt Van Baar te overlijden. Een hartaanval vormt de doodsoorzaak. De hartaanval deed zich voor doordat Van Baar leed aan een ziekelijke afwijking van het hart, te weten coronaire trombose. De dodelijke hartaanval is het gevolg geweest van een emotie die bij Van Baar ontstond door de aanrijding. De Hoge Raad oordeelde dat de dader die een verkeersfout maakt als in de onderhavige zaak, in beginsel aansprakelijk is

²¹ Opdam 2014, p. 214 (uitkomst focusgroepen).

²² *Kamerstukken II* 1995/96, 24 439, nr. 3, p. 60.

²³ Opdam 2014, p. 214 (uitkomst focusgroepen).

²⁴ Eiffel, *Diepteanalyse Gedragscode Behandeling Letselschade*. Stichting PIV & Verbond van Verzekeraars, 2014, p. 16-17.

²⁵ Zie onder meer: HR 4 november 1988, NJ 1989, 751.

²⁶ HR 21 maart 1975, NJ 1975, 372.

voor het dodelijke gevolg, ook al valt de wijze waarop in een bepaald geval het overlijden van het slachtoffer is ingetreden aan te merken als zelden voorkomend, of als liggend buiten de lijn van de normale verwachtingen.

Deze ruime toerekening speelt ook een rol bij een vertraagde re-integratie in verband met een predispositie. Het Hof Arnhem overwoog in een uitspraak dat niet valt in te zien dat de ruime toerekening slechts van toepassing is in gevallen dat het (medisch) herstelproces is vertraagd of (medisch) herstel uitblijft (mede) ten gevolge van de psychische of lichamelijke gesteldheid van het slachtoffer of diens privéproblemen.²⁷ Ook indien succesvolle re-integratie in het arbeidsproces uitblijft ten gevolge van de bijzondere persoonlijkheidsstructuur van het slachtoffer of diens privé-problemen dient de daaruit voortvloeiende schade in beginsel aan het ongeval te worden toegerekend, aldus het hof.

In de reeds besproken uitspraak van de rechtbank Limburg waar de benadeelde een schending van de schadebeperkingsplicht werd verweten in verband met het stopzetten van het psychologisch coachingstraject speelt een predispositie wellicht ook een rol.²⁸ De benadeelde leek te blokkeren doordat er meerdere trajecten tegelijk liepen. De benadeelde raakte het overzicht kwijt omdat hij zich niet kon richten op meerdere aandachtspunten tegelijk. Hoewel dit in de uitspraak niet nadrukkelijk naar voren komt lijkt er hier sprake te zijn van een psychische predispositie. Door zijn gesteldheid slaagt het slachtoffer er niet in om met succes aan zijn re-integratie te werken terwijl het schadetraject nog loopt. Gelet op de jurisprudentie van de Hoge Raad komt deze gesteldheid voor risico van de aansprakelijke partij.

De aanwezigheid van een (psychische) predispositie betekent echter niet dat de benadeelde zich in het geheel niet hoeft in te spannen om te re-integreren. In het arrest Henderson/Gibbs besteedde de Hoge Raad aandacht aan de betekenis van de schadebeperkingsplicht bij een predispositie. De benadeelde heeft geen recht op volledige schadevergoeding wanneer hij van zijn kant heeft nagelaten om alles in het werk te stellen wat redelijkerwijs – mede in aanmerking genomen zijn persoonlijkheidsstructuur – van hem kan worden verlangd om tot het herstelproces bij te dragen.²⁹ Bij een zwakke psychische gesteldheid is daarom juist voorstelbaar dat de benadeelde zich onder behandeling stelt.

Uit de lagere jurisprudentie blijkt dat van belang is of de benadeelde voldoende gemotiveerd is om zijn re-integratie te laten slagen. Zo oordeelde de rechtbank Rotterdam dat indien de benadeelde door zijn persoonlijkheid onvoldoende gemotiveerd was om andere betaalde arbeid te verwerven, dat niet aan de aansprakelijke partij kan worden toegerekend.³⁰ Dit geldt ook wanneer het gebrek aan door de benadeelde verleende medewerking mogelijk mede samenhangt met diens persoonlijkheid, aldus de rechtbank. De rechtbank overwoog: “ware dit anders dan zou er van de eigen verantwoordelijkheid van het slachtoffer in de praktijk niets over blijven.” Op dit punt stelt de rechtbank derhalve een grens in het kader van ruime toerekening.

Conclusies en aanbevelingen

Tegenover het recht op schadevergoeding van de benadeelde staat zijn verplichting om zich in te spannen voor werkhervatting. Er dient terughoudend met deze verplichting te worden omgegaan.

²⁷ Hof Arnhem 9 augustus 2005, *JA* 2005, 83.

²⁸ Rb. Limburg 1 april 2015, *ECLI:NL:RBLIM:2015:3104*.

²⁹ HR 8 februari 1985, *NJ* 1986, 137 (Henderson/Gibbs).

³⁰ Rb. Rotterdam 4 april 2012, *ECLI:NL:RBROT:2012:BW2298*. Zie ook: Rb. 's-Hertogenbosch 11 oktober 2006, *JA* 2006, 155 en Rb. Zwolle 27 juli 2011, *ECLI:NL:RBZLY:2011:BU5198*.

De benadeelde komt keuzevrijheid toe om zijn leven na een ongeval naar eigen wens in te richten. Het is van belang om een te volgen re-integratietraject in samenspraak met de benadeelde vast te stellen. Er dient ruimte te zijn voor de wensen en behoeften van het slachtoffer.

Het letselschadetraject heeft mogelijk een negatief effect op de re-integratie. In de jurisprudentie zijn voorbeelden te zien waar een (medische) behandeling is gestaakt in afwachting van de afronding van het letselschadetraject. Dit lijkt slecht werkbaar. De arbeidsvermogensschade is immers (nog) niet vast te stellen. Lang wachten met het starten van de re-integratie kan daarnaast ook belemmerend werken.

Het is verder van belang dat de verzekeraar van de aansprakelijke partij in overleg treedt met de (eventuele) werkgever van de benadeelde. De werkgever heeft immers een eigen (arbeidsrechtelijke) verplichting om de werknemer te re-integreren. Re-integratie-inspanningen vanuit de verschillende rechtsgebieden dienen voldoende op elkaar afgestemd te zijn.